

Redakcja: Kraków 9, Płucki 28
Telefon 3105.

Administracja: ul. Dunajewskiego 2.
Telefon 362.

Konto poczt. Kasy Oszczęd. 813.476.

Rękopisy zwraca się tylko w razie wyraźnego zastrzeżenia. Na rękopisie, czytelnie, po jednej stronie pisanym, należy z góry podać żadaną liczbę odbitek, których koszt oraz kosztą klisz ponosi w całości autor.

PRZEGLĄD LEKARSKI

ORGAN URZĘDOWY TOWARZYSTWA LEKARSKIEGO KRAKOWSKIEGO I TOW. LEK. GALIC., ORGAN ZWIĄZKU POLSKIEGO LEKARZY I PRZYRODNIKÓW W PETERSBURGU, TOWARZYSTWA LEKARZY POLSKICH W KIJOWIE, CHICAGO, DETROIT CZASOWO ORGAN OBU IZB LEKARSKICH GALICYJSKICH
WYDAWANY CZASOWO TAKŻE W ZASTĘPSTWIE

LWOWSKIEGO TYGODNIKA LEKARSKIEGO
ORGANU TOW. LEKARZY GALICYJSKICH I TOW. LEKARSKIEGO LWOWSKIEGO
CZASOPISMO LEKARSKIE
ORGAN TOWARZ. LEKARSKICH PROWINCYONALNYCH KRÓLESTWA POLSKIEGO.
WYCHODZI CO SOBOTA.

Przedpłatę przyjmują w Krakowie Administracja i księgarnia S. A. Krzyżanowskiego. w Warszawie księgarnie Gebethnera i Wolfa, Wendego i Sfr., nadto urzędy pocztowe austriackie i niemieckie.

Ogłoszenia przyjmuje Administracja. Cena ogłoszeń: 70 halerczy za wiersz petirowy lub jego miejsce.

Przedpłata wynosi: rocznie K 60— półrocznie 30—, kwartalnie K 15—.

Jeden numer osobno kosztuje 1-20 K.

Redaktor główny: Prof. Dr Stanisław Ciechanowski.

Komisyja redakcyjna: Przewodniczący: Redaktor główny. Członkowie: Dr W. Damski, prezes Tow. lek. krak.; dr A. Akerman, skarbnik Tow. lek., dr B. Wojciechowski, podskarbi komisji; dr Blassberg, prof. dr Browicz, prof. dr Krzyształowicz, prof. dr K. W. Majewski, prof. dr Rutkowski. Przewodniczący Podkomisyi redakcyjnej w Łodzi Dr S. Sterling (Piotrkowska 111).

Zaparcie nawykowe.

Cierpienia wątroby. — Zwiótczenie przewodu pokarmowego.

CASCARINE LEPRINCE $G^{12}H^{10}O^5$

Środek przeczyszczający.

Leczący racjonalnie przyczyny zaparcia.

Laboratorium Dra M. Leprince'a, 62, rue de la Tour w Paryżu.

Sprzedaż w Polsce w aptekach i składach aptecznych.

222

Środek przeciwagonokokowy

Moczopędny

Kojący

Przeciwnilny.

Rzeżączka

EUMICTINE

Zapalenie miedniczek

Zapalenie pęcherza moczowego

SANTALOL-SALOL-UROTOPINE

Zapalenie miedniczek i nerek

Zapalenie nerek

KAPSUŁKI GLUTENOWE

Ropomocz

Laboratorium Dr M. Leprince'a, 62, rue de la Tour w Paryżu.

Sprzedaż w Polsce w aptekach i składach aptecznych.

222

NADSZEDŁ POSZUKIWANY

przez małokrwistych, niepewnych, rekonwalescentów i osłabionych

HAEMATOGEN Dr. HOMMEL'A

Najsukuteczniej zwalcza gruźlicę.

Wystrzegać się falsyfikatów.

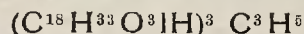
Przy kupnie należy żądać tylko Dr Hommela Haematogen.

Do nabycia w aptekach i składach aptecznych.

227

otwarto w Lecznicy Związkowej w Krakowie, ul. Garniearska 11.

EMANATORIUM RADOWE

RIODINE

JOD ORGANICZNY PRZYSWAJALNY

NAWET W DUŻYCH DAWKACH NIE
WZBUDZAJĄCY OBAWY POWIKŁAŃ

STWARDNIENIE TĘTNIC,
DNA, GOŚCIEC, OTYŁOŚĆ,
CHOROBY SKÓRNE.

2, do 6 PIEREŁEK DZIENNIE POD KONIEC JEDZENIA.

KOLA ASTIER

ZIARNISTA — ROZPUSTCZALNA

REGULUJE SERCE, POBUDZA UKŁAD MIĘŚNIOWY

**ŚRODEK
PRZECIWNEURASTENICZNY**

DWIE ŁYŻECZKI OD HERBATY
NA DOBĘ.

SPRZEDAŻ WE WSZYSTKICH APTEKACH.

LABORATOIRE: ASTIER 45. Rue du Docteur Blanche PARIS.

PRÓBY I LITERATURĘ DOSTARCZA FILIA ASTIER, WARSZAWA ZŁOTA 27.

220

Dostawca klinik U. J. i Szpitali Wojsk Polskich

STANISŁAW BARAN i Ska

Fabryka instrumentów chirurgicznych
i weterynaryjnych

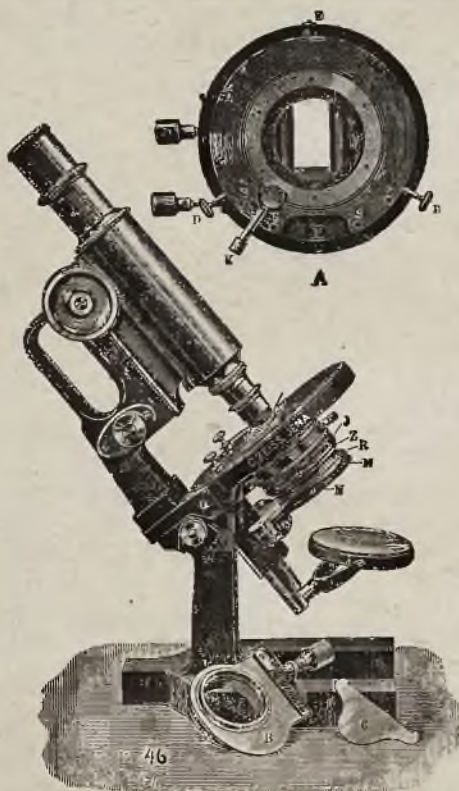
Kraków.

Sławkowska 6.

Kraków.

poleca po cenach fabrycznych

133 b

Mikroskopy Zeissa.
Aparaty ortopedyczne.
Aparaty elektromedyczne.

!!Specjalna naprawa lamp kwarcowych!!

PRZEGLĄD LEKARSKI

ORGAN TOWARZYSTWA LEKARSKIEGO KRAKOWSKIEGO, TOWARZYSTWA LEKARZY GALICYJSKICH, ZWIĄZKU POLSKIEGO LEKARZY I PRZYRODNIKÓW W PETERSBURGU, TOWARZYSTW LEK. POLSK. W KIJOWIE, CHICAGO I DETROIT, CZASOWO ORGAN OBU IZB LEKARSKICH GALICYJSKICH, WYDAWANY CZASOWO TAKŻE W ZASTĘPSTWIE »LWOWSKIEGO TYGODNIKA LEKARSKIEGO« ORGANU TOWARZYSTWA LEKARZY GALICYJSKICH I TOWARZYSTWA LEKARSKIEGO LWOWSKIEGO, ORAZ »CZASOPISMO LEKARSKIE« ORGAN TOWARZYSTW LEKARSKICH PROWINCYONALNYCH KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Redaktor główny: Prof. Dr Stanisław Ciechanowski.

Z II. oddziału wewnętrznego Szpitala powszech. we Lwowie.
(Kierownik prof. R. Rencki).

Rozpoznawcze znaczenie próby wodnej w chorobach nerkowych

podał

Doc. Dr W. Moraczewski.

Próba wodna, polecana przez Volharda, należy do najprostszych, jakie w chorobie nerek bywają wykonywane. Wprawdzie nie daje ona zawsze pojęcia o rodzaju i ciężkości choroby, ale, jak wiemy, także i inne próby, choć czasem zawile, należytego i pewnego obrazu stanu nerek wykazać nie mogą, ma więc próba wodna to za sobą, że się w każdych prawie warunkach da wykonywać. Wobec tego usiłowaćby należało przez pewne odmiany rozszerzyć jej doniosłość, nadać jej więcej znaczenia, aby uczynić z niej bardziej subtelną miarę sprawności nerek.

Dotychczas polegała próba wodna na tem, że choremu dawano wypić 1500 gr. herbaty, że potem mierzono ilość moczu co 1/2 godziny lub co godzinę, zapisywano ciężar właściwy i obliczano wydzielanie na minutę i że usiłowano kombinować ilość wydzielonego moczu z ciężarem właściwym (Er. Becker 1918).

Wszystkie te modyfikacje mało wyświetliły sprawę schorzenia; godziło się zatem próbować, czy przez powtarzanie próby wodnej z dodaniem środków moczopędnych nie uda się owej metody wodnej przekształcić na środek, pozwalający bodaj o rokowaniu wnioskować. Poza tem próba wodna, z jej minutowem wydzielaniem mogłaby się stać jednocześnie probierzem środków moczopędnych. Można by się kusić o znalezienie typu wydzielania niektórych chorób nerkowych i typu działania niektórych środków.

Zadanie to usiłowaliśmy rozwiązać przez powtarzanie w pewnych odstępach czasu próby wodnej, kombinując owe 1000 czy 1500 gr. płynu z kofeiną, chlorkiem wapna, mocznikiem, octanem potasowym i t. p. Volhard mówi wprawdzie (na niemieckim Zjeździe w Warszawie 1916), że czasami powtarza próbę wodną z dodatkiem teofiliny, ale nie wspomina nic o tem, że takie powtarzanie miałooby jakieś znaczenie rozpoznawcze.

Otóż tych kilka zagadnień próbowaliśmy rozwiązać w następujący sposób:

Chorem podawaliśmy 1000 gr. herbaty (bo nawet 1000 gr. jest dużo, a 1500 gramów trudno jest wypić), a po dwu dniach powtarzaliśmy to samo, podając jednocześnie jeden ze środków moczopędnych. Poza tem obserwowaliśmy wydzielanie półgodzinne moczu bez podawania wody i szukaliśmy w tych badaniach pewnego typu wydzielania.

Doświadczenia nasze rozciągały się na bardzo rozmaite przypadki, spostrzegane bądź w szpitalu powszechnym, bądź w szpitalu załogi.

Wnioski z naszych doświadczeń dadzą się ująć w następujących słowach:

I. Co do typu wydzielania w rozmaitych chorobach nerek:

1) Istnieje pewien typ wydzielania u chorych nerkowych, który polega na tem, że nerka chora przez pierwsze pół godziny wydziela najwięcej. Ten sam typ wydzielania spotykamy u ludzi zdrowych, jeżeli całkiem wody nie pijają.

Jeżeli w przypadku zwyrodnienia nerek podamy z wodą lub bez wody środki moczopędne, to działanie ich wyraża się zazwyczaj tylko w powiększeniu ilości moczu wydzielonego przez pierwsze pół godziny*). Taki typ wydzielania, stwierdzony wielokrotnie i odpowiadający wydzielaniu zdrowej nerki przy suchej dyecie, uważamy za dowód albo przynajmniej wskazówkę ciężkiego schorzenia nerek. Jeżeli przy powtarzaniu prób wodnych z dodatkiem środków moczopędnych typ taki wydzielania się nie zmienia, to można z niejaką pewnością mówić o zwyrodnieniu nerek i nie można wiele się spodziewać poprawy i wyzdrowienia.

Takie wydzielanie wydaje się naturalnem przy braku wody, ponieważ zapas wilgoci niejako się wyczerpuje; zatem wzniesienie krzywej wydzielania na początku jest duże, a potem maleje. »Naturalność« ta przestaje być zrozumiałą, jeżeli się porówna z tem wydzielanie nerek przy podaniu wody. Tam krzywa wygląda inaczej, tam nie w pierwsze półgodziny, ale raczej w drugie lub nawet w trzecie dosięga ilość moczu szczytu. To samo spostrzegamy po środkach moczopędnych, że nie pierwsze pół godziny, ale trzecie lub czwarte dopiero oznacza szczyt wydzielania. (Wyjątek z tej zasady stanowi mocznik i urotropina, o czem zaraz mówić będziemy).

Jeżeli zatem nerka chora pomimo wielkiej ilości wody i pomimo środków moczopędnych w pierwsze pół godziny wydziela najwyżej 50 do 100 cm sz., a potem coraz mniej 20—5 cm sz., to możemy sobie wyobrazić, że taka nerka znajduje się w położeniu nerki zdrowej bez wody. Czy ten brak wody polega na tem, że obrzęki wody zatrzymują? Odpowiedzieć możemy, że nie, bo próby wykonywane były na chorych, którzy raczej tracili obrzęki, w każdym razie na takich, u których obrzęki się nie zwiększały. Albo wcale ich nie było, albo były w okresie zmniejszania się; wybieraliśmy oczywiście okresy bez obręzków, żeby wykluczyć wpływ wody zatrzymanej w ustroju.

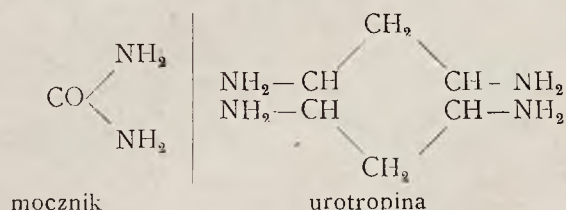
Wydzielanie w pierwszej półgodzinie nie oznacza zatem zatrzymania wody i niejako »pragnienia« nerki czy suchości nerki, tylko zdaje się świadczyć o tem, że woda lub środki moczopędne doprowadzają nerkę po pierwszym wysiłku pewnego rodzaju bezmocz do jakiegoś bezwładu wydzielania, albo, że ciężkie schorzenie nerek jest jednocześnie schorzeniem całego układu krążenia i w tem ogólnem schorzeniu szukać należy przyczyn, dla których nerka zwyrodniała zachowuje się jak nerka przy dyecie suchej. Bądź co bądź fakt ten chcemy wyraźnie zaznaczyć. Spostrzegaliśmy to w dziewięciu przypadkach zwyrodnienia nerek, z których dwie oglądaliśmy po zejściu (zwyrodnienie skrobiowate i ogólne zwyrodnienie, dawniej t. zw. miąższowe zapalenie), z których żaden przypadek dobrego rokowania nie dawał, na żadne moczopędne środki nie oddziaływał i poprawy żadnej nie okazywał.

Typ więc maksymalnego wydzielania w pierwsze pół godziny i braku oddziaływania na środki moczopędne uważać możemy za oznakę zwyrodnienia nerek ze złem rokowaniem. Zwyrodnienie takie nastąpić może zarówno przy tak zwanem zapaleniu kłębkowem (glomerulo nephritis, w osadzie przeważnie ciałka czerwone), jak i przy tak zwanem zapaleniu miąższowem (nephritis parenchymatosa, w osadzie przeważnie wałeczki i nabłonki). Oczywiście typ jeden może powoli doprowadzić do za-

*) Moczopędne środki wogóle na ilość moczu w bardzo ciężkich przypadkach nie wpływają.

jęcia całej nerki i stać się typem mieszanym, albo być od razu mieszanym.

Wspominaliśmy wyżej, że nawet u zdrowych mocznik i urotropina wywołuje maksymalne wydzielanie w pierwszej pół godzinie. Urotropina jest związkiem sześciometylenowym, w którym cztery wodory zastąpione są przez grupę (NH_2) aminową — w moczniku dwa wodory kwasu węglowego zastąpione są przez dwie grupy aminowe. Bardzo być może, że takie ugrupowanie chemiczne działa na nerki jednakowo.

Bardzo być może, że właśnie okoliczność, że grupa taka, jak mocznik należy do stałych składników moczu, jak woda lub sól kuchenna, że to właśnie przyczynia się do najobfitszego wydzielania zaraz w pierwszej półgodzinie zarówno z wodą, jak bez wody, zarówno u chorych, jak u zdrowych. Inne środki moczopędne mają inne typy wydzielania.

2. Zupełnie inaczej, niż w nerkach »zwapniałych«, w tych tak zwanych międzymiąższowych zapaleniach przewlekłych (nephritis interstitialis, lub w miażdżycy nerek sclerosis). Zbadaliśmy takich przypadków trzy i wszystkie trzy zgodnie wykazały brak wydzielania w pierwszej półgodzinie, a szczyt w trzeciej i czwartej półgodzinie zarówno dla wody, jak i dla mocznika.

3. Wydzielanie u chorych, u których widoki wyleczenia są lepsze, różni się tem przedewszystkiem, że zarówno na wodę, jak szczególnie na środki moczopędne odpowiadają zwiększoną ilością moczu. Samo wydzielanie nosi cechy spotykane u zdrowych lub uzdrowieńców. Szczyt wydzielania leży w trzeciej pół-

godzinie, oddala się niejako w miarę polepszenia od pierwszej półgodziny. Nieraz zauważaliśmy, że w początkach choroby wydzielanie nosiło charakter, spostrzegany przy zwyrodnieniu nerki, przy końcu przybrało charakter prawidłowy. Takie badanie zatem, powtarzane co dni kilka u tego samego chorego, pozwala nietylko czynić wnioski o rokowaniu, ale jednocześnie wskazuje, który ze środków moczopędnych działa w danym przypadku najlepiej. (Na niektóre nerki bowiem działa chlorek wapna mocniej, niż kofeina albo mocznik). Oczywiście, w miarę poprawy stanu zdrowia nerka lepiej odpowiadać będzie na wszelkie środki moczopędne, z tem liczyliśmy się zawsze i to co mówimy dotyczy wielokrotnie powtarzanych prób wykluczających tę pomyłkę.

4. Jak wspominaliśmy wyżej, pozwala próba wodna ustalić pewne typy wydzielania moczu po rozmaitych środkach. Na mocy naszych doświadczeń (30 przypadków i 150 obserwacji) odróżniamy następujące typy wydzielania:

a) Po moczniku (5 gr.) nerka daje najwięcej moczu w ciągu pierwszej półgodziny, poczem wydzielanie zmniejsza się ustawicznie. Czasami szczyt przypada na dalsze półgodziny, ale należy to do rzadkości. Przytem zauważyliśmy, że mocznik działa częściej na nerki zwyrodniałe, niż na zdrowe lub zdolne do wyzdrowienia. Zdrową nerkę raczej »obciąża« mocznik i zmniejsza wydzielanie moczu, szczególnie przy dyecie suchej.

b) Wydzielanie po kofeinie, teobrominie, teofilinie, wogóle po grupie purynowej posiada inny charakter. Przedewszystkiem ciała te działają szczególnie energicznie na nerki zdrowe lub do wyzdrowienia skłonne, natomiast nie działają lub działają słabiej niż mocznik na nerki zwyrodniałe; powtórne wydzielanie najobfitsze przypada nie na pierwsze pół godziny, jak po moczniku, ale na drugie, trzecie, nawet czwarte i piąte. Tylko na zwyrodniałe nerki działa grupa purynowa, jak mocznik, powiększając czasami ilość moczu w pierwszej półgodzinie. Kofeina, teobromina i reszta ciał grupy purynowej działa czasami energiczniej, jeżeli jednocześnie powiększamy ilość wody. N. p. zauważyliśmy, że kofeina z 500 gr. wody wywołała 650 moczu, ta sama zaś ilość z 1000 gr. wody dała 1350 moczu. Teobromina z 1000 wody dała 1019 moczu, a z 1500 — dała 1970. Uogól-

Zjednoczone firmy DROBNER-KRAKÓW

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

Dział medyczny: Plac Szczepański 1. 3. — Telefon 415. — Adres telegr.: Drobneruniwers

poleca

Instrumenty chirurgiczne.

Meble operacyjne.

Kompletne urządzenia lekarskie.

(Nowo urządzona wystawa medyczna na I p.)

Kosztorysy na żądanie.

Kosztorysy na żądanie.

nić tego nie można, bowiem często zbyt duża ilość wypitej wody raczej obniża wydzielenie, n. p. kofeina z 1000 dała 1300 moczu, z 1500 wody tylko 1600 zatem stosunkowo mniej. Na zwyrodniałe nerki ilość wody wpływu niema i raczej obciąża nerki t. j. zmniejsza wydzielenie.

Podobnie jak grupa purynowa działa naparstnicą; wywołuje szczyt wydzielenia prawie bez wyjątku w trzeciej półgodzinie i wymaga swą działalność przy większej ilości wody.

c) Środki mineralne, octan potasowy i chlorek wapna wywołują szczyt wydzielenia później i działają wogóle słabiej, niż grupa purynowa lub naparstnica. Octan potasowy działa jakoby szybciej i daje najwyższą ilość moczu wcześniej.

d) Woda sama jest dla wielu nerek środkiem moczopędnym, w zwyrodnieniu nerek raczej obciążeniem.

Widywaliśmy przy zwyrodnieniu nerek, że chory po wypiciu 1000 gr. wody wydał tylko 162 cm sz. moczu; w tych samych warunkach bez wody wydzielał 280 gr. w ciągu tego samego czasu. Innym razem po kofeinie 0.2 i litrze wody było moczu 175 gr., a bez wody i bez kofeiny 195.

Inaczej rzecz się przedstawia u zdrowego. Po 500 gr. wydziela zdrowa nerka czasami 600, czasami aż 900 moczu, po 1000 gr. od 1200—1300 moczu, po 1500 spotykaliśmy 1950 itp.

Oczywiście niepodobna tu oczekiwać jakichś praw niezmiennych. Nie zapominajmy, że przy suchej dyecie nacztero ten sam człowiek oddaje czasami 240 moczu w ciągu czterech godzin, co odpowiada 1 cm sz. na minutę, a czasami 400 lub nawet więcej.

Zazwyczaj na ilość moczu nie wpływają środki moczopędne przy suchej dyecie. N. p. naparstnica bez wody dała 313 i 330 gr. moczu, kofeina raz 240, drugi raz 440 gr., chlorek wapna 350, mocznik 202. Wydaje nam się, że mocznik i sole mineralne raczej obniżają ilość moczu bez picia wody, przyczem, jak już wspomniano, najwyższe wydzielenie bez picia wody przypada bez wyjątku na pierwsze pół godziny.

Zauważyliśmy, że nawet po wypiciu 500 gr. miewa chory wydzielenie moczu o typie zbliżonym do typu diety suchej, to jest, że najwyższa ilość moczu oddawana bywa przez pierwsze pół godziny, natomiast w miarę wzrastania ilości wypitej wody oddala się szczyt wydzielenia, przypadając na trzecie lub nawet czwarte pół godziny.

Zebrane tu spostrzeżenia mają być dowodem, że próba wodna, która, jak mówiliśmy, w każdych warunkach wykonać się daje, pozwala robić liczne i bardzo zajmujące doświadczenia, że zdolna jest wyświetlić niektóre zagadnienia, które szczególnie choroby nerek tak obficie nasuwają.

Oceny i sprawozdania.

Prof. Dr R. Węglowski: **Chirurgia operacyjna**. Podręcznik dla lekarzy i studentów z 610 rysunkami. Str. 662. Warszawa. M. Arct. 1919.

Radość i zaciekawienie ogarnąć musiały rozległe koła lekarzy i słuchaczy medycyny po pojawieniu się tego podręcznika. Ogólnie odczuwany brak podręczników polskich, ogólnie znane trudności wydawnicze czasu obecnego, które kazały przewidywać, że brakowi temu nie prędko da się zaradzić — uzasadniają te uczucia. Zwłaszcza, że jak z tytułu wnosić można, chodzi o podręcznik oryginalny polski.

Tymczasem czytelnika spotyka zawód. Podręcznik ten, to nieudolne tłumaczenie rosyjskiego podręcznika tegoż autora, nieudolne miejscami aż do śmieszności (wprowadza się trąbkę gumową do odbytnicy). Książkę czyta się tak, jakby była pisana w obcym, a niezbyt miłym języku polskimi słowami. Terminologia, stosowana zresztą nierównomiernie, niejednakowo, jest na każdym niemal kroku błędna i należałoby życzyć, aby młodzież uniwersytecka jej nie zapamiętała, gdyż na długie lata zakorzeniłyby się błędy. Planowi i układowi podręcznika niema nic do zarzucenia. Nie różni się on zasadniczo od typów ogólnie przyjętych. Opisy są w wielu miejscach niejasne — n. p. nie wyobrażani sobie kogoś, co mógłby zrozumieć z tego podręcznika opis operacji tak prostej, jak operacja przepukliny pachwinowej sposobem Kochera.

Poza tem są niedopatrzienia, które mają cechy wprost błędów. N. p. jak można po założeniu opaski gumowej Mamburga, a więc poprzez tułów między żebrami a miednicą, prowadzić cięcie od 12 żebra w dół w celu wyluszczenia połowy miednicy? Chyba poprzez opaskę gumową!

Dość częste jest odchylenie się od poglądów i utartych już niemal na zachodzie, a my tu przecież należymy. N. p. za klasyczny szew jelitowy podaje się i opisuje szew trzypiętrowy; za najczęściej stosowane zespolenie żołądka z jelitem: zespolenie tylko zaokrężnicowe z długą pętlą i z anastomozą Brauna!

Że piśmiennictwo jest mało uwzględnione i nawet klasyczne nazwiska są często pomijane przy opisie sposobów operacyjnych — to byłoby dozwolone, gdyby nie jednoczesne wspomnianie mało znanych nazwisk rosyjskich. Obowiązuje tu conajmniej równomierność. Piśmiennictwo polskie, pomimo zapowiedzi w przedmowie, uwzględnione zbyt słabo.

Strona zewnętrzna książki i papier, druk, jakość ilustracji — pozostawia wiele do życzenia, ale to są braki, z którymi obecnie walczyć niepodobna. Wyłania się tu jednak pytanie, czy nie byłoby lepiej poczekać na poprawę stosunków techni-

Cecha fabryczna ogólna.

LABORATORJUM
CHEMICZNE

MAGISTRA KLAWE,

10, PLAC TRZECH KRZYŻY, WARSZAWA.

Cecha fabr. dla organoprepar.

Medicamenta biologica.

**ORGANOTERAPEUTICA
VARIA, ZYMAZA, OVO-
LECITHINUM, VACCINAE
BACTER.**

**Medicamenta
chemica pura.**

CALCINA pura et synthetica, ARGOCOL (Arg. Colloidal), BOROTROPIN, CARSO LIGNI chem. pur., ICHTALBUMIN (Ichtalbin).

**Medicamenta ad inj.
subcut. sterilis.**

Medicamen. natural.

Salia Miner. effervescent. in tabletis.

Medicamenta composita.

**HEMOGEN, GOMETOL,
HENIORIN, CARBOSAL,
CARBOTAN, NASALIN,
DYSENTEROL.**

LITERATURA NA ŻĄDANIE GRATIS.

cznych, a zarazem zyskać czas na staranniejsze przygotowanie do druku podręcznika.

Obecnie sprawa stoi tak, że zamiast witać gorącym sercem z utęsknieniem oczekiwanego gościa, stajemy wobec napół obcego, źle ogarniętego intruza, którego pojawienie się w dodatku niewątpliwie opóźni ukazanie się prac prawdziwie swoich.

Radliński.

Sprawy Towarzystw naukowych.

Towarzystwo lekarskie krakowskie.

Posiedzenie zwyczajne d. 12 marca 1919 r.

Przewodniczący kolega prezes Damski. Obecnych 56 członków.

I. Protokół z ostatniego posiedzenia po odczytaniu przyjęto.

II. Kol. prof. Ciechanowski zawiadamia, iż komisja wybrana na poprzednim posiedzeniu, opracowała i wysłała rezolucję w sprawie wychowania fizycznego do Ministerstwa zdrowia publicznego i Ministerstwa oświaty.

III. Kol. Karwowski wygłosił odczyt: **Zmiany w płynie mózgowo-rdzeniowym przy durze osutkowym.** (Będzie ogłoszony drukiem).

Dyskusja: 1) Prof. Lewkowicz podnosi, że zmiany stwierdzone przy durze osutkowym w płynie mózgowo-rdzeniowym nie mogą być uważane za zmiany swoiste, podobne bowiem zmiany można napotkać także przy innych chorobach zakaźnych ostrych gorączkowych, zwłaszcza gdy towarzyszą im kliniczne objawy mózgowo — oponowe: i tak przy durze brzusznej, zapaleniu płuc włóknikowym i t. p. To jednak nie przemawiałoby przeciw znaczeniu omawianych zmian jako środka rozpoznawczego, o ileby tu istniały wyraźne różnice ilościowe w tym kierunku, że zmiany te przy durze osutkowym występują bardzo wcześnie i są bardzo wybitne. Pod tym względem potrzebne byłyby jednak jeszcze ściślejsze i liczniejsze badania płynu mózgowo-rdzeniowego w tych chorobach, które mogą wchodzić w rachubę przy rozpoznawaniu różniczkowym duru osutkowego.

2) Prof. Ciechanowski wskazuje na potrzebę badań anatomicznych opon.

3) Prof. Lewkowicz nie sądzi, żeby zmiany anatomiczne, któreby ewentualnie w przyszłości można było stwierdzić w oponach, mogły posłużyć do wytłomaczenia ciężkich klinicznych objawów w durze osutkowym. Bez względu na to, czy będą rozsiłane zmiany zapalne, czy zmiany polegające na zadziałaniu toksyn,

zmiany te, jak mowca wnosi z badań płynu mózgowo—rdzeniowego, muszą być stosunkowo drobne. Ciężkie objawy mózgowo-oponowe musi się zatem odnosić do zmian w tkance mózgowej zapalnych lub degeneracyjnych, powstałych pod wpływem toksyn (streszczenie własne).

4) Kol. Kostrzewski przeprowadził badania płynu mózgowo—rdzeniowego w 30 ciężkich przypadkach duru osutkowego. Zmiany były wyraźne: ilość ciałek białych dochodziła nieraz do 100. Odczyn Nonne—Apelta był stale słabo dodatni. Białko było w niewielkich ilościach. Ciśnienie nie ulegało większym wahaniom. W kilku przypadkach, gdzie białko było w większej ilości, odczyn Weil—Felix wypadł dodatnio w rozcieńczeniu $1/16$. W odpowiedzi prof. Lewkowiczowi zaznacza, iż przeprowadził badania płynu mózgowo—rdzeniowego w 2 ciężkich przypadkach duru brzusznej; zmian w płynie mózgowo—rdzeniowym nie było.

5) Kol. prof. Wachholz sądzi, iż badanie płynu mózgowo-rdzeniowego przy durze osutkowym nie da wskazówek rozpoznawczych, gdyż zmiany w płynie mózgowo—rdzeniowym spotykamy i przy innych schorzeniach, na przykład w porażeniu postępującym i kile mózgu. Odczyn zaś Nonne Apelta jest wogóle bez większego znaczenia.

6) Kol. prof. Latkowski podnosi, iż co do wyników badania płynu mózgowo—rdzeniowego zdania autorów są podzielone, wobec tego nie można wyciągać daleko idących wniosków rozpoznawczych, zresztą odczyn Weil—Felix jest pewniejszy.

IV. Doc. dr. Weigl wygłosił odczyt: **Rickettsia Prowazeki zarazkiem duru osutkowego** (będzie ogłoszony drukiem).

Dyskusja 1) Kol. Blassberg wspomina, że Toepper na zjeździe internistów niemieckich w r. 1916 zaprzeczał swoistości tworów opisywanych przez Prowazekę, przypuszczając, że są to albo zmiany wywołane przez zakażenie albo produkty trawienne swoistych pasorzytów lub zniszczonych komórek.

2) Kol. Eisenberg podnosi wielkie znaczenie nowych metod, wynalezionych przez prelegenta, zwłaszcza metod hodowli pasorzyta we wszy, niezależnie od ustroju chorego. Co do roli przyczynowej Rickettsii, to jakkolwiek nie spełnia ona wszystkich wymogów postawionych kiedyś przez Kocha w klasycznej pracy nad wąglikiem, mimoto różne względy przemawiają za nią z wielkim prawdopodobieństwem. Przypuszczenie, że zakażenie wszy i świnek morskich wywołuje zarazek niewidzialny, stale towarzyszący Rickettsii i od niej nieodłączny byłoby bardzo sztucznym i mało prawdopodobnym. Ważne byłoby ściśle rozpoznanie różniczkowe od Rickettsii pediculi i stwierdzenie morfologii zarazka w zakażonym człowieku (streszczenie własne).

(Dokończenie nastąpi).

Pabianickie Towarzystwo Akcyjne przemysłu chemicznego

zawiadamia WW. PP. Lekarzy, że następujące wyroby:

Phytinum in capsulis operculatis

Phytinum liquidum, Lipoiodin tablettae 0.3×20, Salenal.

wprowadziło na nowo do handlu. Preparaty te nabywać można w każdej aptece.

Wyłączne zastępstwo fabryki powierzono nadal firmie

„Pharma“ Mr. B. Jawornicki sp. z ogr. odp. w Krakowie Długa 5,

do której WW. PP. Lekarze łaskawie zechcą się zwracać z ewentualnem żądaniem literatury i prób.

206

ZAKŁAD WODOLECZNICZY I SANATORYUM

Dra KUPCZYKA

specjalisty chorób nerwowych
Kraków, Szujskiego 1. 9—11. Tel. 1295.

Wskazania: Choroby nerwowe, żołądka i jelit, niedokrwistość, skaza moczaniowa, cukrzyca, otyłość, ogólne osłabienie, choroby serca i naczyń krwionośnych.

152

Wiadomości bieżące.

Z Towarzystwa lekarskiego. We środę, 19. b. m. odbyło się Walne Zgromadzenie członków krak. Towarzystwa lekarskiego, na którym po dłuższej dyskusji uchwalono utrzymać Przegląd lekarski, a dla pokrycia rzeczywistych kosztów wydawnictwa w roku 1920, podnieść wkładkę roczną do Towarzystwa na 180 koron. Przegląd lekarski będzie wychodził naprzemian z Tygodnikiem lekarskim lwowskim, raz na miesiąc lub też, zależnie od uznania komisji redakcyjnej, w terminach rzadszych, w każdym razie jednak w minimalnej objętości rocznej 12 arkuszy druku.

Choroby zakaźne w Łodzi od 9. XI. do 15. XI. 1919: dur plamisty 9, dur brzuszny 27 († 3), czerwonka (3 † 2), pło-

nica 21 († 1), błonica 3 († 3), róża 2 († 1). Odkazano mieszkań 899, — odwieszono osób 2966.

Redakcja otrzymała: Dr Wacław Rychliński: «Cięża zewnątrzmaciczna». Kraków 1919. — Drukowany Protokół Zjazdu lekarzy szpitali powszechnych w Małopolsce (odbytego d. 28. września 1919 we Lwowie).

Odpowiedzialny redaktor:
Prof. Dr Kazimierz Majewski.

Posiedzenie Towarzystwa lekarskiego krakowskiego odbędzie się we środę d. 26. listopada 1919 o godzinie 6 wieczorem w Domu Towarzystwa lekarskiego (Radziwiłłowska 4). Na porządku dziennym odczyt Dr L. Biera p. t.: Nadzór nad żywnością w Polsce i jego postulaty.

AMPULAE STERILIS. SUBC.

Inj. TRIPLEX I. II. III. Gessner

Dragèes TRIPLEX Gessner

o składzie: Strichnin. nitr. Natr. kakodylic. Gallic. et Natr. glycerinofosforicum.

oraz

Dragèes TRIPLEX c. Ferro Gessner

o składzie: Strichnin. nitr. Natr. kakodylic. Gallic. et Ferrum glycerinofosforic.

215

poleca

Mag. Farm. JAN GESSNER dawniej E. Gessner

APTEKA i LABORATORYUM FARMACEUTYCZNO-CHEMICZNE

WARSZAWA, ALEJE JEROZOLIMSKIE 25.

ZAWIADOMIENIE

FIRMY

DROBNER-KRAKÓW

Nadeszły

Jedwabne katetery i sondy.
Platynowe nożyki do szczepienia.
Krażki maciczne „Prolaps“.
Platyno-irydowe igły do iniekcji.

MEBLE OPERACYJNE.

Wysyłka natychmiastowa.

Najlepsze skutki w niezbytach żołądka i pęcherza, jakoteż dróg oddychowych.

20.

Prospekty reszły na ządanie Brunnen-Unternehmung Krondor bei Karlsbad lub też Generalna reprezentacya dla Galicyi i Bukowiny, Kraków. Grzeszka 21. Lwów. Rykataska 31.

DOM ZDROWIA

Konc. przez Namiestnictwo
Zakład leczniczy prywatny
w Krakowie
ul. Siemiradzkiego I. Tel. 67.

W r. 1906 rozszerzony i zasadniczo przekształcony, uległ w r. 1911 dalszemu znacznemu powiększeniu i udoskonaleniu.

Przyjmuje przypadki chirurgiczne, położnicze, ginekologiczne i inne, z wykluczeniem chorób zakaźnych i ciężkich nerwów.

Leczenie sztucznem słońcem górskiem.
Prospekty na życzenie

MEBLE LEKARSKIE

stoły, umywalnie, krzesła ginekologiczne, szafki na instrumenta, stoliki i t. p.

w wielkim wyborze

po cenach konkurencyjnych

polecają

153

STANISŁAW BARAN I Ska

Kraków.

Sławkowska 6.

Kraków.

SKŁAD GŁÓWNY NA POLSKĘ:

J. LESERKIEWICZ, KRAKÓW

RYNEK GŁÓWNY 11.

154

FILIA: RZESZÓW, RYNEK 21.

Sanatorium dla chorób piersiowych

Dra K. DŁUSKIEGO W ZAKOPANEM.

122

Stale otwarte. — Przyjmuje pacjentów.

Fabryka przetworów leczniczych Eugeniusza Matuli

w Radomyślu Wielkim poleca własne przetwory:

Kamphenol Prof. Dra Chlumsky'ego.

Znakomity antyseptyk przy

róż, ropowicach, ropniakach, czyrakach, przetokach grzeliowych i t. p.

Pilulae medic. Matula.

Pilulae natr. arsenic. comp. Każda pigułka zawiera:

dr.-Calc. glycerin. phosphor. Extr. Colae spis. aa 0.03. Extr. nucis vom 0.005. Pulvis rhei q. s. Pigułki są otoczone cukrem.

Wydaje się jedynie na przepis lekarski.

Ferrophosphat (Syr. ferr. mangan. hypophosphor. comp.)

w działalności identyczny z Syr. Fellova, Dra Eggera itp.

Nieoceniony lek krzepiący w przypadkach niedokrewności, w cierpieniach narządu nerwowego, krzywicy, neurastenii, itp. Zawiera: Żelazo, mangan, wapień, potas, chininę, fosfor, strychninę, kwas i sole podfosforowe rozpuszczone w syropie. Skład chemiczny podany na każdej flasce. Ferrophosphat MATULI wydaje się jedynie w aptekach na przepis lekarski. — Sposób użycia: 2—3 razy dziennie łyżeczkę od kawy w 1/4 szklanki wody.

Do nabycia we wszystkich aptekach.

Sapomenthol. (Maść Sapomentholowa).

207

Zawiera ciała lotne jak: Olejki eteryczne, kamforę, amoniak, alkohol, mentol itp., które przetwarzane na gorąco w maszynach parowych z mydłem, dają jednolitą masę, łatwo, dokładnie wcieralną. W użyciu przyjemny, o miłej woni. Działa znakomicie w bólach gośćcowych różnych postaci, osobliwie w gośćcu mięśniowym, postrzale, rwie kulzowej, nervobólach itp. W działaniu szybki i często pewny nawet w wypadkach, gdy inne leki skutku nie wywierały. Skuteczność Sapomentholu stwierdzają liczne poświadczenia lekarskie, jakoteż badania, wykonane na klinice wiedeńskiej na oddziale III. Sposób użycia: Odpowiednie części ciała naciera się silnie, poczem owija wata lub flanelą. Do nabycia we wszystkich aptekach. Tylko w oryginalnych słoikach. Dozwolony w cesarstwie rosyjskim przez zatwierdzenie Rady Lekarskiej i Ministerium spraw wewnętrznych w Petersburgu.

Powyższe przetwory są do nabycia we wszystkich aptekach. — Główny skład w aptece WP. Konstantego Wiszniewskiego w Krakowie.

Uprasza się celem otrzymania wyrobu właściwego, przepisując, używać zawsze formułek: **original. Matula.** Nazwy, marka, ochronna i opakowanie prawnie zastrzeżone. Broszury i próbki dla Panów Lekarzy darmo i opłatnie przesyła Laboratorium i Fabryka przetworów farmaceutycznych **EUGENIUSZA MATULI** w Radomyślu Wielkim.

Zawiadomienie.

Zawiadamiamy uprzejmie naszych Szan. Odbiorców, iż
objęliśmy na całą Polskę zastępstwo

lamp i aparatów Roentgena

fabryki

Emila Gundelacha
w Gehlbergu

Wszelkie zlecenia, naprawy i oferty prosimy najuprzej-
miej skierowywać wyłącznie do firmy

St. Baran i Sp.

Kraków, Sławkowska 6.

Treść:

Doc. Dr W. Moraczewski: Rozpoznawcze znaczenie próby wodnej w chorobach nerkowych str. 207
 Oceny i sprawozdania str. 209

Sprawy Towarzystw naukowych. str. 210
 Wiadomości bieżące str. 211
 Ogłoszenia

Uripurin-Spiess

Granulki używane przy skazie moczanowej.

Pudełko zawiera 50 gramów.

Valerianica-Spiess

(Essentia Valerianae compes.).

Preparat waleryanowy, używany przy histeryi.

Flakon zawiera 100 gramów.

Vichy artific. Compr.-Spiess

Musujące tabletki sztucznej soli Vichy. Na szklankę zimnej wody 1–2 tabletki. Flakon zawiera 100 tabletek.

Pilosan-Spiess

Płyn wzmacniający włosy

Codzienne natrzepywanie wzmacnia włosy, chroni je od wypadania i niszczy łupież. Pojemność flakonu 100 gramów.

Piperazinum effervescens Spiess

Glycérophosphate granulé Spiess

Glycérophosphate de fer granulé Spiess

Glycérophosphate de magnesium granulé Spiess

Glycérophosphate-Lecithine granulé Spiess

Forêtol Spiess

(Sal aromaticum pro balneo in capsulis).

Sól aromatyczna z wyciągiem igieł sosnowych, przeznaczona do kąpieli i wydzielająca w wodzie ciepłą zapach igliwia i ozon, posiadająca wpływ dodatni na serce, system nerwowy i drogi oddechowe, stosowana jako środek przeciwreumatyczny i odkażający.

Sposób użycia: przed wejściem do kąpieli wrzuca się kapsułkę do wody ciepłej. Jedna kapsułka wystarcza na jedną kąpiel.

Pudełko $\frac{1}{1}$ zawiera 6 kapsułek, pudełko $\frac{1}{2}$ zawiera 3 kapsułki.

Fructalein Spiess

(Pastilli laxantes).

Owocowy środek czyszczący, posiadający formę miękkich pastylek, zawierający jako czynnik działający fenolfaleinę i agar-agar, działający pewnie, bez objawów ubocznych.

Dawka: 1–2 sztuki w razie potrzeby.

Pudełko zawiera 20 pastylek.

Hydrogenium hyperoxydat. stabilisatum Spiess

3%-towy utrwalony nadtlenek wodoru, nie podlegający samoistnemu rozkładowi.

Flakon zawiera około 100 gramów.

Liquor Ferri albuminati Spiess

Idealnie przygotowany preparat.

Stosuje się po $\frac{1}{2}$ –1 łyżeczce od kawy 3 razy dziennie z wodą lub mlekiem przed jedzeniem.Flakon $\frac{1}{1}$ zawiera około 400 gram, flakon $\frac{1}{2}$ zawiera około 200 gram

Purgenal Spiess

Tabulettae Phenolphthaleini à 01 g.

Stosuje się po 1 do 3 tabletek jako środek czyszczący.

Pudełko zawiera 25 tabletek.

Salosant Spiess

(Capsulae Santalo-saloli).

Wewnętrzny środek przeciw rzeżączce.

Dawka: 3–4 razy dziennie po 3 pigułki.

Zawartość pudełka — 60 pigułek.

204 b